

MAJARIČ v. SLOVENIJA

(Eur. Court H.R., 8.2.2000, no. 28400/95)

V zadevi Majarič proti Sloveniji senat prvega oddelka Evropskega sodišča za človekove pravice v sestavi:

ga. E. PALM, predsednica,
g. J. CASADEVALL,
g. L. FERRARI BRAVO,
g. Gaukur JÖRUNDSSON,
g. R. TÜRMEŇ,
ga. W. THOMASSEN,
g. R. MARUSTE, sodniki,
in g. M. O'BOYLE, tajnik oddelka,

izdaja na podlagi opravljene nejavne obravnave dne 18. januarja 2000 naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta tega dne:

POSTOPEK

1. Slovenski državljani g. Ljubo Majarič ("pritožnik") je zadevo predložil Sodišču v trimesečnem roku, dne 21. januarja 1999, ki ga določata nekdanji 1.odstavek 32. člena in 47. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ("konvencija"). Izvira iz pritožbe (št. 28400/95) proti Sloveniji, ki jo je 13. decembra 1994 g. Majarič vložil pri Evropski komisiji za človekove pravice ("komisija") na podlagi nekdanjega 25. člena.

Pred sodiščem pritožnika zastopa g. E. Dokič, odvetnik iz Pirana. Vlado Republike Slovenije ("vlado") zastopa njen zakoniti zastopnik, g. L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

2. V skladu s 4. odstavkom 5. člena Protokola št. 11 ter s 1. odstavkom 100. člena in 6. odstavkom 24. člena Poslovnika sodišča je zbor velikega senata 22. aprila 1999 odločil, da bo zadevo obravnaval senat, ustanovljen v okviru enega izmed oddelkov sodišča. Nato je predsednik sodišča g. L. Wildhaber zadevo dodelil Prvemu oddelku. Senat, ustanovljen v okviru oddelka, je po uradni dolžnosti vključeval g. B. Zupančiča, izvoljenega sodnika za Slovenijo, in go. E. Palm, predsednico oddelka (točka (a) 1. odstavka 26. člena). Drugi člani, ki jih je predsednica oddelka določila za popolnitev senata so bili: g. L. Ferrari Bravo, g. Gaukur Jörundsson, g. R. Türmen, g. T. Panfîru in g. R. Maruste (točka (b) 1. odstavka 26. člena).

13. oktobra 1999 je predsednica na njegov predlog iz zadeve izločila g. B. Zupančiča, ker je že sodeloval pri njenem obravnavanju kot sodnik Ustavnega sodišča Slovenije (3. odstavek 28. člena). 9. novembra 1999 je vlada uradno obvestila Sodno pisarno, da ne bo imenovala ad hoc sodnika. Predsednica je nato določila za popolnitev senata g. J. Casadevalla. Kasneje je ga. W. Thomassen zamenjala g. Panfîruja, ki ni mogel nadalje sodelovati pri zadevi (točka (c) 1. odstavka 26. člena).

3. 26. aprila 1999 je predsednica stranke pozvala na predložitev zaključnih stališč o vprašanjih, ki se nanašajo na zadevo (3. odstavek 59. člena). Pritožnik je bil nadalje pozvan na predložitev svoje zahteve za pravično zadoščenje po 41. členu konvencije (1.odstavek 60. člena). Vlada je svoja zaključna stališča predložila 21. junija 1999. Pritožnik pa je nanje odgovoril 10. in 12. avgusta 1999.

4. Po posvetovanju z zastopnikom vlade in pritožnikovim odvetnikom je senat odločil, da obravnava ni potrebna.

DEJANSKO STANJE

5. 6. decembra 1991 je bila zoper pritožnika vložena obtožnica zaradi spolnega napada na mladoletno osebo in odvzema mladoletnih oseb. Ostal je v priporu. 30. aprila 1992 so pritožnika izpustili.

6. 5. junija 1992 se je začelo sojenje pritožniku pred Okrožnim sodiščem v Novi Gorici. Istega dne je bila zadeva preložena.

7. 16. junija 1992 je Okrožno sodišče pritožniku odredilo ponovni odvzem prostosti.

8. 28. avgusta 1992 so bile zaslišane številne priče, 3. septembra 1992 pa je Okrožno sodišče ponovno

preložilo sojenje zaradi bolezni pritožnika.

9. Z odločbo Okrožnega sodišča z dne 17. septembra 1992 je bil pritožnik ponovno izpuščen.

10. Obravnavo, napovedano za 28. septembra 1992, je bilo potrebno zaradi bolezni pritožnika preložiti sine die.

11. 21. julija 1992 je bil pritožnik obdolžen še enega spolnega napada na mladoletno osebo. Obtožnica je bila vložena 18. januarja 1993. Pritožnik je podal ugovor zoper obtožnico, ki je bil zavrjen 15.

februarja 1993. 17. marca 1993 je Okrožno sodišče združilo oba postopka.

12. 2. junija 1993 je državni tožilec zahteval nadaljnjo preiskavo na podlagi utemeljenega suma, da je pritožnik tudi kazensko zanemarjal mladoletno osebo in z njo surovo ravnal v smislu prvega in drugega odstavka 96. člena Kazenskega zakonika.

13. 21. oktobra 1993 je bil za omenjena dejanja vložen obtožni predlog. 28. marca 1995 pa je Okrožno sodišče odločilo, da bo vse obtožnice zoper pritožnika obravnavalo v enem postopku.

14. Med 18. februarjem 1997 in 9. julijem 1997 je imelo Okrožno sodišče več obravnjav.

15. 9. julija 1997 je Okrožno sodišče pritožnika obsodilo zaradi kaznivih dejanj spolne nedotakljivosti iz več točk obtožnice. Pritožniku je bila izrečena enotna zaporna kazen dveh let in osmih mesecev.

Pritožnik in državni tožilec sta se pritožila.

16. 12. februarja 1998 je Višje sodišče v Kopru zavrnilo pritožnikovo pritožbo in zvišalo zaporno kazen na tri leta.

17. 26. marca 1998 je pritožnik vložil zahtevo za varstvo zakonitosti. Okrožno sodišče jo je 5. junija 1998 predalo skupaj s spisom Vrhovnemu sodišču. Vrhovno sodišče je 17. septembra 1998 to zahtevo zavrnilo.

18. 24. marca 1998 je pritožnik vložil ustavno pritožbo zoper sodbo Višjega sodišča v Kopru z dne 12. februarja 1998. Ustavno sodišče je 15. junija 1998 pritožbo zavrnilo.

19. 12. oktobra 1998 je pritožnik vložil še eno ustavno pritožbo v zvezi z odločbo Vrhovnega sodišča z dne 17. septembra 1998 (glej 17. točko zgoraj). Med drugim je navajal kršitev tretjega odstavka 6. člena konvencije v kazenskem postopku zoper njega.

20. 1. decembra 1998 je Ustavno sodišče zavrnilo zahtevo za vrnitev zadeve na nižja sodišča v novo obravnavo, ker ni ugotovilo kršitve pravice pritožnika do pravičnega obravnavanja.

POSTOPEK PRED KOMISIJO

21. G. Majarič se je 13. decembra 1994 pritožil na komisijo. Pritoževal se je zaradi pripora ter nepravičnega in nerazumno dolgega kazenskega postopka zoper njega. Zatrjeval je kršitev 1. odstavka 5. člena in 1. odstavka 6. člena konvencije.

22. 3. decembra 1997 je komisija opredelila pritožbo (št. 28400/95) za sprejemljivo v delu ki se nanaša na dolžino kazenskega postopka, na podlagi naslednjega pisnega vladnega stališča z dne 21. junija 1996:

"Vlada izjavlja, da je bilo edino pravno sredstvo, ki je bilo na voljo pritožniku za pospešitev kazenskega postopka, 'nadzorstvena pritožba' v skladu z 72. členom Zakona o sodiščih. Pri 'nadzorstveni pritožbi' predsednik sodišča ali ministrstvo ne izdaja nobene odločbe, temveč samo poročata stranki o svojih ugotovitvah. Vlada je navedla, da je pritožnik večkrat vložil tako pritožbo, in sicer zadnjič 27. maja 1994.

Vlada sklepa, da pri zavlačevanju postopka ni mogoče vložiti ustavne pritožbe."

23. V svojem poročilu z dne 21. oktobra 1998 (nekdanji 31. člen konvencije) je komisija soglasno sprejela mnenje, da je bil kršen 1. odstavek 6. člena .

ZAKLJUČNE NAVEDBE SODIŠČU

24. V svojih zaključnih stališčih je pritožnik predlagal, da sodišče obdrži ugotovitev, da je bil kršen prvi odstavek 6. člena konvencije, in mu prizna pravično zadoščenje.

25. Vlada je trdila, da pritožnik ni izčrpal domačih pravnih sredstev. V zvezi z zadevo samo je vlada sodišču predlagala, da ugotovi, da ni bil kršen 1. odstavek 6. člena konvencije.

PRAVNA PODLAGA

I. PREDHODNI UGOVOR VLADE

26. Vlada je zatrjevala, da vlagatelj pritožbe ni izčrpal domačih pravnih sredstev, saj ni uporabil tožbe v upravnem sporu in tudi ne ustavne pritožbe pri Ustavnem sodišču.

27. Sodišče ugotavlja, da vlada ni podala ustreznega ugovora, ko je komisija obravnavala sprejemljivost pritožbe (glej 22. točko zgoraj), zato je v tem delu prekludirana (glej tudi Nikolova v. Bolgarija[GC], št. 31195/96, ECHR 1999-II, § 44).

II. ZATRJEVANA KRŠITEV 1. ODSTAVKA 6. ČLENA KONVENCIJE

28. Pritožnik se je pritoževal nad dolžino kazenskega postopka zoper njega. Navajal je, da je bil kršen 1. odstavek 6. člena konvencije, ki določa:

"Vsakdo ima pravico, da o ... ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega, ... v razumnem roku odloča ... sodišče."

29. Po mnenju pritožnika v njegovem primeru ni bila spoštovana zahteva "v razumnem roku".

30. Vlada je trdila, da je bila pritožnikova zadeva kompleksna in da so bile vložene dodatne obtožnice, za katere se je Okrožno sodišče odločilo, da jih obravnava v enem postopku. Po njenem mnenju je pritožnik tudi sam prispeval k dolžini postopka, še zlasti zato, ker se ni udeležil obravnav pred Okrožnim sodiščem, razpisanih za 3. in 28. september 1992. Na koncu je vlada navedla, da naj se vsakršno zavlačenje, ki ga lahko pripišemo domačim organom, upošteva v kontekstu korenitih sprememb pravnega in gospodarskega sistema v Sloveniji v obravnavanem obdobju, ki so povečale delovno obremenitev sodišč.

A. Upoštevano obdobje

31. Kazenski postopek zoper pritožnika se je začel 6. decembra 1991. Vendar pa se upošteva le obdobje od 28. junija 1994 naprej, ko je Slovenija ratificirala konvencijo in priznala pravico individualne pritožbe na podlagi nekdanjega 25. člena. Postopek se je končal z odločbo Ustavnega sodišča z dne 1. decembra 1998, tako da znaša upoštevano obdobje štiri leta in več kot pet mesecev.

32. Da bi ugotovili razumnost časa, ki je pretekel od 28. junija 1994 dalje, mora sodišče upoštevati stanje postopka ob tistem času (glej Matter v. Slovaška, št. 31534/96, 5. julij 1999, § 53, in sodbo Proszak v. Poljska z dne 16. decembra 1997, Reports of Judgements and Decisions 1997-VIII, str. 2772, § 31).

B. Razumnost dolžine postopka

33. Sodišče ponovno opozarja, da je treba razumnost dolžine postopka oceniti glede na posebne okoliščine zadeve in upoštevati merila iz sodne prakse sodišča, še posebej pa kompleksnost zadeve ter ravnanje pritožnika in organov, ki obravnavajo zadevo, ter kaj je to pomenilo za pritožnika (glej tudi Pélissier and Sassi v. Francija[GC], št. 25444/94, 25. marec 1999, § 67, in sodbo Philis v. Grčija (št. 2) z dne 27. junija 1997, Reports 1997-IV, str. 1083, § 35).

34. Sodišče šteje zadevo za dokaj kompleksno, saj so bile med postopkom na prvi stopnji podane dodatne obtožnice zoper pritožnika, kar pa samo po sebi ne more opravičevati dolžine postopka.

35. V zvezi z ravnanjem pritožnika, sodišče ne razpolaga z nobenimi podatki, ki bi nakazovali, da je v spornem obdobju sam prispeval k dolžini postopka.

36. V zvezi z ravnanjem slovenskih organov je navedeno, da je bila zadeva v reševanju na prvi stopnji do 28. junija 1994, t.j. dve leti in skoraj sedem mesecev. Okrožno sodišče je sprejelo procesno odločitev, da dodatne obtožnice, vložene leta 1993, obravnava v enem postopku 28. marca 1995, t.j. devet mesecev po začetku veljavnosti konvencije za Slovenijo.

37. Poleg tega je Okrožno sodišče začelo obravnavati zadevo 18. februarja 1997, torej po še enem letu in več kot desetih mesecih. Nadalje, Okrožno sodišče je potrebovalo več kot dva meseca, da je zahtevo za varstvo zakonitosti pritožnika z dne 26. marca 1998, predalo Vrhovnemu sodišču.

38. V takšnih okoliščinah sodišče meni, da zavlačenje v postopku lahko pretežno pripišemo ravnanju

domačih sodišč.

39. V zvezi s sklicevanjem vlade na veliko delovno obremenitev domačih sodišč, ki je posledica gospodarskih in zakonodajnih reform v Sloveniji, sodišče ponovno opozarja, da 1. odstavek 6. člena državam pogodbenicam nalaga dolžnost, da svoj pravosodni sistem organizirajo tako, da sodišča lahko izpolnijo vse svoje zahteve (glej *Ledonne v. Italija* (št. 2), št. 38414/97, 12. maj 1999, § 23, z nadaljnjimi usmeritvami). Sodišče ne razpolaga z nobenimi podatki, ki bi kazali na to, da so bile težave v Sloveniji v spornem obdobju take, da so pritožniku odvzele njegovo upravičenost do sodne odločitve "v razumnem roku". Nadalje, tožena država ni navedla nobenih ukrepov, ki jih je sprejela za zmanjšanje delovne obremenitve sodišč (glej *mutatis mutandis*, *G.S. v. Avstrija*, št. 26297/95, 21. december 1999, § 35).

40. V skladu z navedenim je bil kršen 1. odstavek 6. člena konvencije.

III. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

41. Pritožnik je zahteval pravično zadoščenje po 41. členu konvencije, ki določa:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Škoda

42. Pritožnik je zahteval 450.000 avstrijskih šilingov odškodnine za kršitev njegove pravice do obravnave v razumnem roku.

43. Vlada ni imela pripomb.

44. Ob upoštevanju okoliščin zadeve in njene ocene na pravični podlagi, kot to zahteva 41. člen, je sodišče pritožniku prisodilo 300.000,00 slovenskih tolarjev za nepremoženjsko škodo.

B. Stroški in izdatki

45. Pritožnik ni podal nobene zahteve za povračilo stroškov in izdatkov.

46. Glede na navedeno, sodišče ni odločilo o povračilu stroškov na lastno pobudo.

C. Zahteva za obnovo sojenja

47. Pritožnik je pri sodišču zahteval odreditev obnove sojenja v Sloveniji.

48. Sodišče ugotavlja, da po konvenciji ni pristojno za odreditev takega ukrepa (glej *mutatis mutandis* *Polat v. Turkey*, št. 23500/94, 18. julij 1999, § 66, in *Lauko v. Slovakia* z dne 2. septembra 1998, Reports 1998-VI, str. 2508, § 77), tako da je to zahtevo zavrnilo.

D. Zamudne obresti

49. V skladu s podatki, ki so na razpolago sodišču, znaša zakonsko določena letna obrestna mera, ki velja v Sloveniji na dan sprejema te sodbe, 22,98%.

IZ NAVEDENIH RAZLOGOV JE SODIŠČE SOGLASNO ODLOČILO:

1. predhodni ugovor vlade se zavrne;
2. kršitev 1. stavka 6. člena konvencije je podana;
3. tožena država mora pritožniku plačati v roku treh mesecev 300.000 (tristo tisoč) slovenskih tolarjev za nepremoženjsko škodo ter obresti od glavnice po letni meri 22,98% od izteka zgoraj omenjenih treh mesecev do plačila;
4. preostali del zahteve za pravično zadoščenje se zavrne.

Sestavljeno v angleščini in uradno pisno sporočeno 8. februarja 2000 na podlagi 2. in 3. odstavka 77. člena Poslovnika sodišča.

Michael O'BOYLE Elisabeth PALM
sodni tajnik predsednica